

Lokalhistorisk Arkiv & Forening

Præstø Kommune

Jørn Toxværd: Bøndernes Egehoved

Indhold:	Side		Side
Redaktion & forening ..	2	NPMB og minderne. . . .	12
DANPA	3	Siden sidst	12
De Nysø-ege!	4	Næstved versus Præstø. .	14
I mormors og morfars		Annonce	16
hus.	6		

Præstø Lokalhistoriske Arkiv

Styrelsen:

Formand: Søren Kæregaard
Arkivleder: Elsie Björklund
Næstform.: Frits Fabricius
Kasserer: Ole Fog
Medl.: Bent U.Mortensen
Gurli Z.Nielsen
Hans Olsen
Komm.valgt: Knud Skovbæk

Arkivets åbningstider:

Mandag kl. 17-19 &
1. lørdag i måneden
kl. 10.00 – 12.00
på Præstø bibliotek
Lindevej 45
tlf. 55 99 18 88

Lokalhistorisk Forening for Præstø Kommune

Bestyrelsen:

Formand: Bent U.Mortensen
Næstformand: Ole E.Hansen
Kasserer: Kim C. Pedersen
Sekretær: Steffen Lyng
Sørensen

Bestyrelsen i øvrigt:

Lilli Henningsen

Suppleanter:

Bodil Møller
Jens Bjerre Tybjerg

Udgivere:

Præstø Lokalhistoriske Arkiv &
Lokalhistorisk Forening for
Præstø Kommune

Redaktion:

Ansvarshav.: Bent U.Mortensen
Øvrige: Ole E.Hansen, & Jens
Bjerre Tybjerg.

Kommende arrangementer:

Ti. 6.6.2000 Forsommer aftentur
fra biblioteket kl. 19

Sø.10.9.2000 Eftersommertur: "På
sporet af banen". Start fra bibliote-
ket kl. 10.

Har du stof til bladet eller kom-
mentarer til artiklerne, hører vi
gerne fra dig.

Ring evt. til Bent U.Mortensen
55 99 17 55 -

– eller kig ind på arkivet!

DANPA

Hvad er DANPA, er det naturligt at spørge. kabler og den slags.

Hvis forkortelsen bliver pakket ud betyder det: Danmarks Nationale Privatarbivdatabase. En database som omfatter registreringer fra Statens arkiver, Det kongelige Biblioteks Håndskriftafdeling og de lokalhistoriske arkiver, som benytter registreringsprogrammet ARKBAS.

Den 24. marts i år foretog kulturminister Elisabeth Gerner Andersen det første klik med musen på Kolding Stadsarkiv, og herefter blev over 100.000 registreringer i arkiverne tilgængelig for hele verden via Internettet.

Præstø Lokalhistoriske Arkiv må nok betegnes som et lille lokalarbiv, og vi har da også haft mange diskussioner om, hvorvidt det var rimeligt, at der blev investeret EDB udstyr og i arkivernes dyre registreringsprogram, ARKBAS, og sidst i opkobling til Internet. Udgifterne til det sidste blev for størstedelen afholdt af kommunen og biblioteket, men det kostede alligevel arkivet en del hovedpine at få betalt installationen,

Sidste år blev vi bedt om at aflevere en diskette med de registreringer, vi indtil da havde foretaget i ARKBAS, og derfor er vores materiale nu med i DANPA, og der kan søges i det over hele verden, ligesom vi og vore brugere kan bevæge os rundt i dette spændende univers. Det er til at blive helt svimmel af.

En søgning efter "Præstø" i Præstø kommune giver ikke mindre end 469 poster, og her findes mange, som var ukendte for os. Bl.a. er der utroligt mange arkiver fra Præstø forretninger i Erhvervsarkivet i Århus. Også forretninger, som ingen af os endda kendte navnene på. Og alle de gamle sognekommuners sygekassearkiver, opdagede vi, ligger i Svendborg Byhistoriske Arkiv. Dem havde vi ingen kendskab til.

Det demonstrerer vel i al tydelighed at DANPA kan bruges af historikere, slægtsforskere og andre interesserede til at finde ud af hvor i verden, der gemmer sig materiale, der kan interessere dem. Og det

er i bogstaveligste forstand hele verden, for der er links, som leder langt ud over Danmarks grænser. Det er svært ikke at blive helt euforisk!

Adressen er <http://danpa.dda.dk>. Har du ikke selv mulighed for at prøve, er du velkommen til at besøge arkivet eller biblioteket og opleve det. Elsie Björklund

Bent U. Mortensen : I skellet til Trehjørnemarken

De Nysø-ege

”For at imødekomme et fra min nu afdøde Mand Lensbesidder Henrik Stampe-Stampenborgs Side efter Samraad med Bestyrelsen for Naturfredning fremsat Ønske om Fredning paa Stampenborg Gods, dels forskellige Træer, der paa Grund af deres Ælde, karakteristiske Profiler, landskabelige Skønhed eller

Sjældenhed findes at burde værnes og bevares for Eftertiden, dels af det i Naturtilstand henliggende Areal kaldet ”Bøndernes Egehoved”, der udgør en del af Halvøen Egehoved, er der mellem undertegnede Godsejerinde, Enkefru Myrle Stampe-Stampenborg og Naturfredningsnævnet for Præstø Amt indgaaet saalydende Overenskomst.”

Det citerede er taget direkte ud af den fredningsdeklaration, der blev indgået den 6. Januar 1926 og efterfølgende bekræftet af en lang række myndighedspersoner fra Skibinge Sogneråd, Præstø Byråd samt Præstø Amt og endelig, som der står tinglæst ved Naturfredningsnævnet for Præstø Amtskreds den 24. Juli 1926 – prosaisk underskrevet på nævnets vegne – kort og godt – Diderichsen.

Herefter følger en opremsning af de berørte træer, deres helt præcist angivne voksested, og det enkelte træs anslåede alder.

I deklarationen beskrives nøje, - ”at træerne ingensinde må fældes, undergraves eller paa anden Måde f.eks. ved Ødelæggelse af Barken eller for nær Pløjning direkte eller indirekte udsættes for Behandling, som kunde føre til Træernes eller Bevoksningernes Ødelæggelse eller Beskadigelse.”

For så vidt er der fuld overensstemmelse mellem fredningsdeklarationen og kunstmaler Erick Struckmanns udlægning, som vi citerede den i forrige nummer af bladet. Struckmann fremhæver, at der indgår 63 egetræer i fredningen. Her er der en afgørende afvigelse, som vi hermed ønsker at

præcisere. Fredningsdelarationen tæller nøje træerne op og summerer således: ”I alt 42 Ege, 9 Bøge og 1 Avnbøg.”

Der er altså helt konkret omtalt 52 træer.

At Erick Struckman når et tal, der er 11 højere er vi ikke i stand til at give en præcis forklaring på. Muligvis hænger det sammen med, at fredningen også omfatter Bøndernes Egehoved, hvor der vokser flere store smukke og bevaringsværdige træer.

Fredningen udspecificerer ikke, hvad fredningen af Bøndernes Egehoved angår, de enkelte træer men fremhæver at området skal forblive i naturtilstand og ”at der i samme Omfang som hidtil færdes og græsser løsgaaende Heste og Kreaturer.”

Der præciseres yderligere en række forhold vedrørende området og dets udnyttelse.

Fra forskellig side er vi i redaktionen blevet gjort opmærksom på, at fredningen kun omfatter 25 træer. Vi må konstatere, at her er en uoverensstemmelse.

Det vil være interessant at få la-

vet en fornuftig udredning vedrørende de fredede træer på Nysø's jorde og deres tilstand i dag specielt herunder, hvad "tidens tand" har forvoldt siden fredningen i 1926. I foreningen stiller vi os gerne til rådighed i et sådant arbejde.

allerstørste danske ege men er med deres antal og placering på åbne arealer hver for sig overordentlig smukke og dertil monumentale.

I øvrigt oplyste han i sin udsendelse, at en eg i gennemsnit nok vokser 4,7 mm pr. år.

I udsendelsen "Natursyn" på P1 søndag den 21.5. fortalte Jens Meulengracht-Madsen om kæmpege i Sydsjælland.

På de 74 år, der er henlobet siden fredningen fandt sted, er hvert træ vokset i diameter med 347,8 mm – afrundet altså 35 cm. Imponerende – ikke sandt! bm

Egene på Nysø er ikke blandt de

I mormors og morfars hus

af Preben Vang Jensen.

Min mormor og morfar, Ingeborg og Hans Peter Petersen, boede i et lille hus på vejen mod Rekkende, 10 minutters gang fra

var min morbror Osvald, der var bygningssnedker, hjemme fra København og lægge nyt træ-gulv i de to rum. Huset bestod

vores hus. Huset var ikke deres eget, det tilhørte gårdejer Jørgen Jensen, der havde sin gård skråt bag ved mormor og morfars hus. Huset var et ældre bindingsværk hus med skifertag. Oprindeligt var der lerstampet gulv i køkkenet og det ene værelse, men da jeg har været omkring 6 - 7 år,

af 2 stuer, soveværelse, køkken og spisekammer samt en lille entre.

Til huset hørte også et stråetækket udhus, hvor morfar havde sit værksted, og derudover var der et rum til høns samt et gammeldags lokum, hvor man i øvrigt mest

Huset på Rekkendevej

brugte aviser eller gamle telefonbøger som toiletpapir.

Til huset hørte der også en ret stor have, hvor der blev dyrket kartofler og grønsager til eget brug, men foran huset var der plads til en pæn blomsterhave med en flagstang inde i midten.

Mormor har i al den tid, jeg kan huske, været hjemme; mormor var en meget spinkel dame, hun havde været meget syg af mavesår og opereret tre gange, men efter at hun, som en af de første i Danmark, var blevet opereret af en professor på Rigshospitalet i København, havde hun det godt men kunne ikke spise så meget ad gangen, da hun havde fået fjernet en del af

mavesækken. Mormor har, så vidt jeg ved, aldrig ejet en cykel eller kunnet cykle i det hele taget. Det var derfor ret begrænset, hvor langt omkring hun kom, men hun passede den store børneflokk, der bestod af syv drenge og en pige (min mor).

Morfar var en del kraftigere end mormor og gik dårligt på grund af, at han som 15 årig kom alvorligt til skade, da han blev angrebet af en stor, gammel vædder og lå tre måneder på hospitalet, hvor der blev opereret et lille stykke af hans ene ben. Da det ene ben således var en smule længere end det andet, var hans cykel var en damecykel, som det var lettere at komme op på.

Morfar var sadelmager og tapetse-

rer. Det meste af hans arbejde foregik hjemme på hans værksted, der lå i udhuset. Her reparerede han bøndernes seletøj eller syede måske helt nyt; læderet og øvrige materialer til dette blev købt i Vordingborg, hvor det blandt andet var min opgave at hente det på cykel. Jeg var da blevet stor nok til, at de turde slippe mig af sted alene. Jeg tror nok, jeg har været omkring 6 til 7 år. Jeg havde en lille cykel, som smeden i Ammendrup havde fremstillet. På denne kørte jeg ud til bønderne i Allerslevs omegn, dels med det færdige seletøj, dels med regninger for morfars arbejde.

Ud over at være sadelmager var morfar også leder af det lokale orkester; selv spillede han harmonika, en lille diatonisk toradet, som min morbror Albin senere overtog. Morfar havde lært at spille harmonika, mens han som ung var syg på grund af overfaldet af vædderen. Senere lærte han sine drenge at spille, først på harmonika, senere på violin og trommer.

I orkesteret, som jeg husker, var der foruden morfar en der spillede violin og en trommeslager. In-

den den tid, hvor jeg kan huske det, spillede morfar sammen med mine morbrødre, Villy spillede violin, Albin harmonika ligesom morfar, og Poul, tror jeg nok, spillede på tromme, så dengang var det Hans Peter Petersens familieorkester. Jeg tror nok, de kunne stille hele 2 orkestre, der dels spillede på kroer og i forsamlingshuse i omegnen og dels spillede til private fester, juletræer, bryllupper og fastelavnsfester rundt omkring. Der var meget mere med foreningsboller, end vi kender det i dag, mens der ikke var så meget med offentlige steder, hvor man kunne tage hen og danse.

Jeg er kommet i besiddelse af et udklip af en gammel BT fra 26. april 1943, hvor der som overskrift står:

“Til storstilet Bondebryllup på Teglstrupgaard” af Karen Aabye.

Det som navnlig interesserede mig var et afsnit, der begyndte således:

”Der drikkes kaffe i gårdens stuehus, hvor storstuen ryddes til dansen. De to spillemænd er ankommet, det er Sadelmager Petersen og søn fra Allerslev. Faderen spiller harmonika, mens sønnen (Villy) trakterer violinen, og det er ikke for meget sagt, at man aldrig har været ude for en duo med så få pauser.

Storstuens gulv er hvidskuret, en gammel bornholmer måler sagtmødt tiden ud, så flokkes man ved fløjdørene, for nu skal brudeparret danse brudevalsens. Dette traditionelle tema er evigunt, der er andagt og højtid i alle miner, man klapper i takt til valsen. Brudens mor fra Tappernøje lægger hovedet smilende på siden med en kende vådt i øjenkrogene. Men så er det gæsternes tur, og himmel, hvor bliver der danset.

Det er ikke de moderne danse, der gør lykke, heller ikke hos ungdommen, næ, det er Den toppede høne, det er slævevalsens, rheinlænder, tyrolervals og det lille f. Der trampes i gulvbrædderne, så det er en lyst. Gårdejer Hans Jensen i diplomatfrakke danser, så det gungrer i bornholmeren. Lille lyshårede Rigmor sejler af sted i tyrolervals med sin københavneren Ernst Müller. Det, som vi på københavnsk kalder for "Slag i frikadellen", kommer tydeligt frem, da der danses Vuptigine, og det ligefrem brager af livsmod og humor, da Seksturen trampes over brædderne. Sadelmager Petersen sveder over sin harmonika, som hænger der lutrer brillanter over hans pandehud. Livet er vel nok værd at leve."

Som det fremgår af ovenstående uddrag, var det altid livlig og god gammeldags dansemusik min morfar og hans forskellige med-

spillere stod for.

Morfar havde også elever, der kom for at lære at spille harmonika, og jeg kan ikke nøjagtig huske, hvornår det var, jeg selv fik en lille harmonika af morfar i fødselsdagsgave; men det har under alle omstændigheder været for tidligt, for jeg var til morfars store fortrydelse ikke særlig meget motiveret til at lære at spille. Det blev aldrig til ret meget, jeg fik lært, hvad jeg godt kan ærgre mig meget over i dag. Jeg har jo senere prøvet at tage det op igen, men det hører ikke rigtigt med til denne del af historien.

Mormor og morfar var glade for at have mange mennesker omkring sig. Ved alle højtider som jul, påske og pinse var vi mange mennesker samlet hos dem, men også om sommeren var mange af mine kusiner og fætre på ferie hos dem. Så længe mormor og morfar boede i Allerslev, var det en tradition, af vi holdt juleaften hjemme hos dem, og det var den helt store fest med dejlig mad: Der var altid risengrød med en enkelt mandel i, og derefter andesteg og flæskesteg. Træet var altid placeret i den bagerste stue, hvor vi børn ingen adgang havde til, før træet var tændt, og der skulle danses omkring træ-

et. Men først skulle der vaskes op, og først da blev træet tændt, og vi dansede omkring træet med rigtig mange gaver under. Når alle gaverne var delt ud, hyggede vi os resten af aftenen.

De fleste søndage tilbragte vi sammen med mormor og morfar, og hvis vi var de eneste gæster, spillede morfar og far som regel "idiot" seksogtres. I mange år spillede de om knapost, som jeg ikke mere kan huske, hvordan den smagte, men jeg tror nok, de skyldte hinanden rigtig mange.

På almindelige aftener var der ofte gæster til kortspil, og så blev der spillet whist til den stor guldmedalje. Det var ikke de store summer, der skiftede ejere, jeg tror det højeste, der blev spillet om var 10 ører, men spillet var alligevel meget intenst, og det blev som regel sent, før vi skulle hjem. Så kunne det ske, at jeg var faldet i søvn på sofaen bag min far og måtte bæres hjem. Når vi var kommet helt hjem, kunne jeg vågne op og sige: "Ha, ha, jeg sov da bare ikke". Mens mændene spillede kort, hyggede mormor og mor sig med lidt snak, mens der blev nørklet med noget håndarbejde, der ikke krævede for me-

get lys, for selv om mormor og morfar havde elektrisk lys, blev der ikke tændt mere end højest nødvendigt.

Ind imellem kunne morfar også lide at hygge sig med de lokale venner, som f.eks. grov- og beslagssmeden, der havde sit smedeværksted på samme vej, hvor mormor og morfar boede, og så kunne det hænde, at mormor måtte vente lidt længere end sædvanligt med den varme mad.

Mormor og morfar havde 8 børn, 7 drenge og 1 pige (min mor). Selvom der måske ikke altid var mange penge at gøre godt med, fik alle drengene en uddannelse, enten som håndværkere eller en handelsuddannelse. Min mor ville gerne have været lærerinde, men det blev der til mors ærgrelse desværre aldrig råd til, i stedet kom mor ret tidligt ud og tjene hos bønderne i Allerslev og omegn, indtil hun i 1929 blev gift med min far. Fra de første år, jeg kan huske, havde mormor ung pige i huset til at hjælpe med det daglige arbejde i huset, men senere måtte mormor klare det alene, dog boede mine forældre kun få minutters kørsel fra mormor og morfar, så når der skulle vaskes storvask eller gøres ekstra rent, kom min mor og hjæl

Albin, Osvald, Villy, Ingemann, Martin, Erna (mor), Poul, Adelhardt stående bag mormor og morfar

til, ligesom hvis der kom mange gæster, deltog mor i forberedelser og madlavning samt oprydning efter festen.

Fra sommeren 1946, hvor mor og far flyttede fra Allerslev til Dyrlev, blev det lidt mere vanskeligt for min mor at komme og hjælpe til på grund af afstanden, men også fordi der var brug for mors arbejdskraft på husmandsbruget, som vi var flyttet til, så efter guldbrøllet i 1949 blev det efter ret kort tid nødvendigt for mormor og morfar at flytte på alderdomshjem, som det hed på den tid.

Desværre var der den gang intet alderdomshjem, hverken i selve Allerslev eller i den nærmeste omegn, så mormor og morfar måtte flytte til et alderdomshjem i Staarby, der lå så langt fra Allerslev, at de blev totalt isoleret fra deres daglige omgangskreds, og selvom vi var en stor familie, der med jævne mellemrum besøgte dem, så er det et alvorligt slag for gamle mennesker at blive revet ud af den omgangskreds, som de havde levet med en hel menneskealder, men de var på dette tidspunkt så plejekrævende, at man ikke så anden mulighed.

På alderdomshjemmet, hvor de kun havde en lille bitte stue, sygnede de ganske langsomt hen, og i 1952 døde min morfar 77 år gammel som et meget bedrøvet menneske, og nu blev det endnu mere trist for min mormor, der

havde holdt modet oppe, så længe morfar levede. Efter morfars død blev mormor ligesom mindre og mindre, til hun til sidst døde i februar 1954, godt et år efter min morfar. Mormor blev lige som morfar 77 år gammel. pvj

Næstved-Præstø-Mern Banen og minderne om den

Udstillingen om Næstved-Præstø-Mern Banen fra 20. marts til den 7. april i anledning af banens 100-års fødselsdag blev en stor succes.

På åbningsdagen benyttede henved 100 personer eller mere sig af muligheden for at betragte genstande fra og billeder af den hedengangne banes daglige liv. Også de følgende dage var udstillingen pænt besøgt, og man måtte trykke et nyt oplag af de specielle grønne jubilæums-billetter, der var blevet fremstillet således, at man kunne vise, hvordan et bil-

letkontor fungerede. Ligeledes var der godt salg i den lille pamflet, der blev fremstillet om den gamle "ventesal" på Skibinge Holdeplads og Banens forløb gennem landskabet.

At så mange mennesker fandt vej forbi den meget smukke udstilling, har været en stor glæde for det udvalg, der arbejdede så hårdt for at skabe den. Nåede man ikke at se udstillingen på biblioteket, får man endnu en chance, når den senere på sommeren åbner i brandmuseet.

Dorthe Urech

Siden sidst!

I foreningen er to udmærkede arrangementer blevet afviklet – det ene i samarbejde med foreningen Norden.

Til et flot fremmøde – 36 deltagere – fortalte Henrik Zip Sane 9.3. indlevet og kompetent om indvandringen i Danmark i tiden 1800 og op til 1970. Det blev belyst, hvilke

kilder man skal søge i, såfremt man vil søge sine aner blandt de mange polske, svenske eller tyske indvandrere, der kom til Danmark i tiden omkring år 1900. Forsamlingen fik også indblik i de meget strikse regler for udvisning af folk, der begik kriminalitet. De regler, der rådede på den tid, var vel at mærke ikke på noget tidspunkt til diskussion – og slet ikke i offentligheden.

Et andet publikum fik en god og spændende beretning om "Sejlad på Præstø fjord" af Paul Fromberg 9.4. Da sejlklubben tidligt blev forsøgt oprettet, første gang i 1931 af lods Peter Elmue, ønskede en kendt borger og senere meget aktivt medlem af samme klub – nemlig Tolderlund – ikke at medvirke, bl.a. fordi andre initiativer var kuldsejlet, og endelig havde han ikke udstyr til og overhovedet tanke for fritidssejladser. Allerede i udgangen af 1800-tallet havde der dog været afviklet kapsejladser, men det foregik naturligvis i "arbejdsbåde".

Fra arkivet har man været til årsmøde i LASA – Lokal Arkiver i Storstrøms Amt. Disse møder er altid spændende. Når den lidt mere tørre og formelle del er overstået er der arrangeret fore-

drag med relevans for arkivarbejdet. Denne gang var det museumsinspektør Palle Birk Hansen, der fortalte levende og inspireret om, hvorledes strukturer i amtet gav muligheder for samarbejde mellem amtets otte museer med i alt 14 uddannede museumsfolk og omkring 30 lokalarkiver, der i overvejende grad drives af deltidsansatte og frivillige kræfter.

Endelig arrangerede samme organisation heldagstur til København for lokalarkivernes medarbejdere.

En stor gruppe aktive fra hele amtet blev vist rundt først på Rigsarkivet siden på Det Kongelige Bibliotek. Her fik gruppen blandt andet lov til at kigge ind bag ved i magasinerne også i den ældste del, der er bygget med skyldig hensyntagen til datidens belysningsforhold, der gav stor risiko for brand. Højt oppe i etagerne færdedes man med en vis kildren i maven rundt mellem reolerne på åbne jernriste med få forsigtige kig gennem gulvet og ned i dybet. Besøget sluttede med et interessant kig ind hos Dansk Folkemindesamling, som på Christians Brygge ligger umiddelbart op til Det Kongelige Bibliotek. Der sørges således godt for, at arkivmedarbejdere får inspiration til det daglige arbejde. bm

Næstved versus Præstø

Forholdet Præstø Næstved - historisk - kommenteres i "Særetøget" nr. 1/00 – klubblad for Næstved Model-Jern-bane-Klub. Anledningen er banejubilæet. Vi tillader os at citere fra artiklen.

Fra Arilds tid har færdsel og transport af varer stort set været baseret på to forhold: søvejen, kystsejladsen og postruterne over land.

Siden middelalderen har der været et konkurrenceforhold mellem Næstved og Præstø. Den gang silden stod så tæt i Øresund, at man kunne sætte en åre ned i en stime og åren blev stående, lå Præstø ideelt ud til sundet. Præstø tjente styrtende med Penge, og fiskere fra Næstved fik allernådigst lov, som gæstearbejdere, at tage del i fangsten. Al handel var på Præstøborgernes hænder.

Postvæsenets rutenet havde ifølge forordningen af 1653 næsten samme linieføring som det store motorvejs-H i dag.

Den agende post (hovedposten) fra København til Lolland og Falster gik via Køge, Præstø og Vordingborg (E47), mens posten til Næstved var en gående post (bipost) fra Ringsted. Præstø var altså stadig med som den "stærke" sydsjællandske købstad.

I 1711 overtog staten postvæsenet, men det ændrede intet ved postruterne til Næstved. Dog blev biposten "forfremmet" til hovedpost i 1801. Denne forfremmelse blev vendepunktet for Næstved.

Artiklen beretter videre om vejnettets udbygning i 1800-tallet og om hvorledes den nye nord-sydgående hovedvej efterlod såvel Næstved som Præstø uden direkte forbindelse med vejen. Byerne blev af vejtrafikken passeret på afstand. Da landet på denne tid inddeles i amter får Præstø lov at lægge navn til, mens Næstved får amtsgården og dermed gavn af denne nye inddeling.

Yderligere gennemgås udviklingen frem til 1938, hvor Næstved med kanalen får sin egen havn og hermed bliver ligeberettiget med Præstø. Gennem mange år var

Præstø udskibningshavn for en god del af korneksporten og i banens første tid fungerede Præstø i praksis som havneby for Næstved.

Endelig gennemgås i artiklen problemstillingen omkring banens oprettelse, som vi netop gennem udstillingen og ved flere lejligheder omkring jubilæet har hørt om den. Præstø's lidt forsinkede ja til en bane. Endelig kommenteres afslutningsvis banens nedlæggelse. Artiklen slutter således:

At banen blev nedlagt var en åbenlys fejltagelse. Banen kunne i dag være en oplandsbane, hvis der samtidig var sket en udbygning af byerne langs jernbanen. Der har været og er et behov for bebyggelse i området.

Mogenstrup er anlagt på den bare bondejord midt mellem Lov (DSB) og Brandelev (NPMB). Hvorfor planlagde man ikke en bebyggelse omkring stationsbyerne? I Rønnébæk har der foregået en behersket vækst indtil banen blev nedlagt. Her efter gik alt i stå, der er intet bygget siden, og alle byens forretninger er lukkede.

Tappernøje havde ganske vist et liv og en tilvækst, da hovedvejen gik gennem byen; men ved motorvejens ibrugtagen flyttedes trafikken væk fra Tappernøje, og byen gik i stå.

De tre tidligere stationsbyer kunne have været tre driftige bysamfund med en effektiv oplandsbane både til Næstved og Præstø, som det ses praktiseret andre steder. At man byplanmæssigt har satset på Mogenstrup, hvor man er fuldstændig afhængig af en bil, er blot et af mange eksempler på en forfejlet planlægning.

Præstø blev udelukket fra større virksomheder, og er i dag slumret ind i en tornerosesøvn. Som en gæst skrev i Præstø Avis: "Jeg vil flytte til Præstø. Her sker der intet. Her får ingen stress, for her sker absolut intet."

De to sydsjællandske købstæder har således gennemlevet hver deres historie, og i dag er Næstved det aktive handels-, sundheds-, kultur- og uddannelsescenter. Nu tager Præstøborgerne til Næstved, (i egen bil?) for det er her det sker.

Sammendrag ved bm.

***** Annonce *****

To publikationer, som vi gerne vil gøre reklame for:

Den lille charmerende bog **"Præstø i gamle Postkort"**, som er velforsynet med illustrationer, de fleste postkort fra omkring 1910. Teksten er skrevet af arkivets formand Søren P. Kæregaard.

Den anden bog er **"Ak, hvor forandret" En lokalhistorisk fortælling om 16 erhverv, der ikke længere er, hvad de har været.** En bog som er resultatet af et initiativ taget af Lokalar-kiver i Storstrøms Amt (LASA).

Præstø Lokalhistoriske Arkivs bidrag er en artikel om "Den store landhusholdning", erhvervet som forsvandt. Den bygger på erindringer af Frits Fabricius og interview med Agathe Ohmann og beskriver livet på Nysø, vel at mærke i køkkenregionerne, som man ellers ikke hører så meget om.

Af andre artikler er der: Pelsdyravl i Vordingborg, Everdrup Cigarfabrik, Maglemose Papirfabrik og Garveri i Store Heddinge, for blot at nævne dem fra Sydsjælland. De resterende 11 artikler er mindst lige så interessante.

Bøgerne kan købes på Præstø Lokalhistoriske Arkiv og på biblioteket for **kun 99 kr.**

Kommende sæson!

I lokalhistorisk forening ligger arrangementet "På sporet af banen" klar til afvikling først i september. Kort omtale af turen side 2.

Foreningens medlemmer og øvrige læsere ønskes en god sommer.